

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1584/2546

นาย เจือ เอมศรีโจทก์ นาย บุญลือ แก้วเอี่ยม ในฐานะผู้จัดการมรดกของนาง กลิ้ง เสือนา กับพวกจำเลย
กฎหมายที่เกี่ยวข้อง ป.พ.พ. มาตรา 1629, ป.วิ.พ. มาตรา 148, ป.พ.พ. มาตรา 1754, ป.พ.พ. มาตรา 213,
ป.วิ.พ. มาตรา 276, ป.พ.พ. มาตรา 1639, ป.วิ.พ. มาตรา 176, ป.พ.พ. มาตรา 1733, ป.พ.พ. มาตรา 1755

ย่อ / หลักกฎหมาย

โจทก์เป็นบุตรของ พ. ซึ่งเป็นพี่สาวของผู้ตาย เมื่อขณะผู้ตายถึงแก่ความตายผู้ตายไม่มีคู่สมรสและบุตร ทั้งบิดามารดาก็ถึงแก่ความตายไปก่อนแล้ว มรดกของผู้ตายจึงตกทอดแก่พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ตาย ซึ่งรวมทั้ง พ. ซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629(3) เมื่อ พ. ถึงแก่ความตายก่อนผู้ตาย โจทก์ซึ่งเป็นบุตรและผู้สืบสันดานของ พ. ย่อมมีสิทธิรับมรดกแทนที่ พ. โจทก์จึงเป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายเฉพาะส่วนแบ่งของ พ. ตามมาตรา 1639 การต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 148 นั้นคดีก่อนจะต้องได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีแล้ว เมื่อคดีก่อนโจทก์กับพวกได้ถอนฟ้องซึ่งตามมาตรา 176 อาจยื่นใหม่ได้ ทั้งคดีดังกล่าวศาลชั้นต้นยังมิได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทแห่งคดี การที่โจทก์นำมูลคดีเดียวกันกับคดีดังกล่าวมาฟ้องจำเลยที่ 1 กับพวก จึงมิใช่เป็นการรื้อร้องฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกัน จึงไม่ต้องห้ามตามมาตรา 148 โจทก์เป็นทายาทฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินทรัพย์สินมรดกของผู้ตายระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 และให้จำเลยที่ 2 คืนเงิน 40,000 บาท ซึ่งเป็นทรัพย์สินมรดกของผู้ตาย สำหรับจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกจะยกอายุความมรดก 1 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 ขึ้นต่อสู้โจทก์หาได้ไม่เพราะกฎหมายได้บัญญัติเรื่องอายุความเกี่ยวกับการจัดการมรดกที่ผู้จัดการมรดกจะต้องรับผิดชอบต่อทายาทไว้โดยเฉพาะแล้วตามมาตรา 1733 วรรคสอง ซึ่งมีกำหนดอายุความ 5 ปี นับตั้งแต่การจัดการมรดกสิ้นสุดลง ส่วนจำเลยที่ 2 นั้น เมื่อผู้ตายมิได้ทำพินัยกรรมจำเลยที่ 2 จึงไม่ใช่ผู้รับพินัยกรรมอันจะถือว่าเป็นทายาทที่มีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย เมื่อ

คำพิพากษา

โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินและให้คืนเงินสดเพื่อนำมาแบ่งปันแก่ทายาท จึงเป็นการฟ้องเรียกทรัพย์สินคืนจากจำเลยที่ 2 ซึ่งไม่มีสิทธิจะยึดถือไว้ จำเลยที่ 2 จึงไม่มีสิทธิยกอายุความมรดกตามมาตรา 1754 ขึ้นต่อสู้โจทก์ได้ โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินระหว่างจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกกับจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นกรณีที่วัตถุแห่งหนี้ให้กระทำการนิติกรรมอย่างหนึ่ง ดังนั้นเมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอนนิติกรรมการจดทะเบียนโอนที่ดิน ศาลย่อมมีอำนาจพิพากษาโดยระบุเงื่อนไขแห่งการบังคับคดีว่า หากจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสองได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 ดังที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 276 บัญญัติไว้โจทก์ฟ้องว่า โจทก์เป็นทายาทโดยธรรมของนางกลิ้ง เสือนา ผู้ตาย โดยการรับมรดกแทนที่นางพัน เอมศรี หลังจากผู้ตายถึงแก่ความตาย ศาลมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2537 จำเลยที่ 1 โอนทรัพย์สินมรดกที่ดิน 3 แปลง และมอบเงินฝากในธนาคารกรุงไทย จำกัด

สาขาชุมแสง จำนวน 40,000 บาทให้แก่จำเลยที่ 2 โดยจำเลยที่ 2 อ้างว่ามีพินัยกรรมของผู้ตายยกทรัพย์ดังกล่าวให้แก่จำเลยที่ 2 แต่พินัยกรรมดังกล่าวเป็นพินัยกรรมที่ไม่ชอบด้วยกฎหมายเพราะในวันทำพินัยกรรมผู้ตายไม่มีเงินฝากอยู่ในธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาชุมแสง และลายพิมพ์นิ้วมือในช่องผู้ทำพินัยกรรมไม่ใช่ลายพิมพ์นิ้วมือที่แท้จริงของผู้ตาย ขอให้พิพากษาว่าพินัยกรรมฉบับลงวันที่ 10 สิงหาคม 2534 ของผู้ตายเป็นโมฆะ และเพิกถอนนิติกรรมการณ์โอนที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 545,563 และ 669 ระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ให้คงสภาพเดิมเป็นทรัพย์มรดกของผู้ตาย หากจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนา ให้จำเลยที่ 2 คืนเงินมรดกของผู้ตาย จำนวน 40,000 บาท แก่โจทก์เพื่อแบ่งปันแก่ทายาทของผู้ตาย และห้ามจำเลยทั้งสองเกี่ยวข้องกับทรัพย์มรดกของผู้ตายจนกว่าจะได้จัดการแบ่งมรดกโดยถูกต้องตามกฎหมายจำเลยทั้งสองให้การว่า โจทก์ไม่ใช่ทายาทของนางกลิ้งผู้ตาย โจทก์ไม่อาจรับมรดกแทนที่นางพันได้ เพราะนางพันไม่ใช่พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกับผู้ตาย จำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายตามคำสั่งศาล พินัยกรรมของผู้ตายฉบับลงวันที่ 10 สิงหาคม 2534 ตามฟ้องสมบูรณ์ ลายพิมพ์นิ้วมือในช่องผู้ทำพินัยกรรมเป็นลายพิมพ์นิ้วมือของผู้ตาย จำเลยที่ 1 โอนที่ดินสามแปลงและมอบเงิน 40,000 บาท ให้แก่จำเลยที่ 2 ตามข้อกำหนดในพินัยกรรม ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 867/2537 ของศาลชั้นต้น โจทก์เคยฟ้องจำเลยที่ 1 ขอให้โอนทรัพย์มรดกของผู้ตายต่อศาลชั้นต้นในคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 1545/2537 ฟ้องโจทก์จึงเป็นฟ้องซ้ำกับคดีดังกล่าว และโจทก์รู้ว่าผู้ตายซึ่งเป็นเจ้ามรดกถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2535 แต่โจทก์ฟ้องคดีนี้เมื่อวันที่ 1 มิถุนายน 2538 ฟ้องโจทก์ขาดอายุความ ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 ขอให้ยกฟ้องศาลชั้นต้นพิพากษาว่า พินัยกรรมฉบับลงวันที่ 10 สิงหาคม 2534 ของนางกลิ้งเสือนา ไม่มีผลบังคับ ให้เพิกถอนนิติกรรมการณ์จดทะเบียนโอนที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3) เลขที่ 545, 563 และ 669 ตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสงจังหวัดนครสวรรค์ เมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2537 ระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 หากจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาเป็นการแสดงเจตนาแทนจำเลยทั้งสองและให้จำเลยที่ 2 ชดใช้เงินจำนวน 40,000 บาท แก่โจทก์เพื่อนำไปแบ่งปันแก่ทายาทโดยธรรมของนางกลิ้ง เสือนา ผู้ตาย ส่วนคำขออื่นให้ยกจำเลยทั้งสองอุทธรณ์ โดยได้รับอนุญาตให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถศาลอุทธรณ์ภาค 6 พิพากษายืนจำเลยทั้งสองฎีกา โดยได้รับอนุญาตให้ดำเนินคดีอย่างคนอนาถศาลฎีกาวินิจฉัยว่า "พิเคราะห์แล้ว ข้อเท็จจริงรับฟังได้ในเรื่องต้นตามคำพิพากษาศาลล่างทั้งสองโดยคู่ความมิได้ฎีกาโต้แย้งว่านางพัน เอมศรีหรือเสือนา เป็นพี่สาวนางกลิ้ง เสือนา ผู้ตายร่วมบิดามารดาเดียวกัน โดยเป็นบุตรของนายสว่าง เสือนา กับนางเคลือบ เสือนา นายสว่างและนางเคลือบถึงแก่ความตายไปก่อนนางพัน และผู้ตายนางพันถึงแก่ความตายไปก่อนผู้ตาย ส่วนผู้ตายถึงแก่ความตายด้วยสาเหตุโรคชราเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2535 โดยไม่มีคู่สมรสและบุตร ก่อนถึงแก่ความตายผู้ตายมีที่ดิน 3 แปลง ตั้งอยู่ที่ตำบลเกยไชย อำเภอชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ ตามสำเนาหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 545, 563 และ 669 เอกสารหมาย จ.6 ถึง จ.8 ตามลำดับ โดยที่ดินตามสำเนาหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 563 และ 669 ผู้ตายมีชื่อร่วมกับนางรูป อัมสมบัติ และมีเงินฝากที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาชุมแสง จังหวัดนครสวรรค์ จำนวน 40,000 บาท ตามสำเนาคำขอเปิดบัญชีเงินฝากประจำเอกสารหมาย จ.10 เมื่อวันที่ 8 เมษายน 2536 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายตามสำเนาคำสั่งคดีแพ่งหมายเลขแดงที่

334/2536 เอกสารหมาย จ.1 ต่อมาเมื่อวันที่ 28 มิถุนายน 2537 จำเลยที่ 2 ได้ฟ้องจำเลยที่ 1 ในฐานะผู้จัดการมรดกของผู้ตายต่อศาลชั้นต้น โดยอ้างว่าเมื่อวันที่ 10 สิงหาคม 2534 ผู้ตายได้ทำพินัยกรรมตามสำเนาเอกสารหมาย จ.9 หรือ ล.4 ยกทรัพย์สินมรดกของผู้ตายให้แก่จำเลยที่ 2 ขอให้บังคับจำเลยที่ 1 โอนที่ดินและเงินฝากของผู้ตายดังกล่าวข้างต้นให้แก่จำเลยที่ 2 ตามพินัยกรรมในวันที่ 4 กรกฎาคม 2537 จำเลยที่ 2 และจำเลยที่ 1 ได้ตกลงทำสัญญาประนีประนอมยอมความกัน โดยจำเลยที่ 1 ยอมโอนที่ดินตามสำเนาหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 545 และที่ดินตามหนังสือรับรองการทำประโยชน์ (น.ส.3 ก.) เลขที่ 563 และ 669 เฉพาะส่วนของผู้ตาย กับเงินฝากที่ธนาคารกรุงไทย จำกัด สาขาชุมแสง จำนวน 40,000 บาท ให้แก่จำเลยที่ 2 ในวันที่ 6 กรกฎาคม 2537 ตามสำเนาคำฟ้อง สำเนาสัญญาประนีประนอมยอมความและสำเนาคำพิพากษาตามยอมคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 867/2537 ของศาลชั้นต้นเอกสารหมาย จ.3 ถึง จ.5 ตามลำดับ ซึ่งต่อมาจากจำเลยที่ 1 ได้จดทะเบียนโอนที่ดินและมอบเงินฝากในธนาคารจำนวน 40,000 บาท ดังกล่าวให้จำเลยที่ 2 แล้วเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2537 ปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองในประเด็นข้อแรกมีว่า โจทก์เป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายหรือไม่ จำเลยทั้งสองฎีกามีใจความว่า โจทก์ไม่มีพยานหลักฐานแสดงว่าโจทก์เป็นบุตรของนางพัน เอ็มศรีหรือเสือนา พี่สาวผู้ตายโจทก์ไม่ใช่ทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายนั้น ในประเด็นนี้โจทก์มีตัวโจทก์เบิกความยืนยันว่า โจทก์เป็นบุตรของนายแปลก เอ็มศรี กับนางพัน เอ็มศรีหรือเสือนา นางพันเป็นพี่สาวของผู้ตายร่วมบิดามารดาเดียวกันโดยเป็นบุตรของนายสว่างหรือหว่าง เสือนากับนางเคลือบ เสือนา นางสว่างและนางเคลือบถึงแก่ความตายก่อนนางพันมารดาโจทก์และนางพันมารดาโจทก์ถึงแก่ความตายก่อนผู้ตาย ผู้ตายถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2535 แล้วจำเลยที่ 1 ได้ยื่นคำร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ตามสำเนาคำสั่งคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 334/2536 เอกสารหมาย จ.1 นางสมวงศ์ ทองนุช พยานโจทก์เบิกความว่า พยานเป็นบุตรนางผูก นางผูกเป็นพี่สาวของผู้ตาย โจทก์เป็นบุตรของนางพัน นางพันเป็นพี่สาวของผู้ตาย จำเลยที่ 1 เป็นบุตรนางเพียร นางเพียรเป็นพี่สาวของผู้ตาย นางผูกนางเพียรและนางพันถึงแก่ความตายก่อนผู้ตาย เมื่อผู้ตายถึงแก่ความตาย จำเลยที่ 1 ร้องขอเป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้งจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตาย นายสำราญ เสือนา พยานโจทก์เบิกความว่า พยานเป็นบุตรนายเพื่อน เสือนากับนางเทียม เสือนา นายเพื่อนเป็นพี่ชายของผู้ตาย โจทก์เป็นบุตรนางพัน จำเลยที่ 1 เป็นบุตรนางเพียร นางเพียรเป็นพี่สาวของผู้ตาย และนายประทุม อิ่มสมบัติ พยานโจทก์อีกปากหนึ่งเบิกความว่า พยานกับโจทก์เป็นญาติกัน โดยมารดาโจทก์ชื่อนางพันและเป็นพี่สาวของนางธูปมารดาของพยาน นางพันเป็นพี่สาวของผู้ตาย นางพันกับผู้ตายและนางธูปเป็นพี่น้องพ่อแม่เดียวกัน จำเลยที่ 1 เป็นบุตรนางเพียรซึ่งเป็นพี่สาวของผู้ตาย จำเลยที่ 2 เป็นบุตรของนายจุนกับนางเคลิ้ม โดยนายจุนเป็นพี่ชายของจำเลยที่ 1 เห็นว่า โจทก์และพยานโจทก์ทั้งสามเบิกความมีรายละเอียดสอดคล้องต้องกันว่า โจทก์เป็นบุตรของนางพัน เอ็มศรีหรือเสือนา ซึ่งเป็นพี่สาวของผู้ตายร่วมบิดามารดาเดียวกัน เฉพาะอย่างยิ่งพยานโจทก์ทั้งสามดังกล่าวต่างเป็นบุคคลในเครือญาติใกล้ชิดกับทั้งฝ่ายโจทก์และจำเลยทั้งสอง ซึ่งเชื่อได้ว่าย่อมรู้ความเป็นไปในเครือญาติได้ดี คำเบิกความของพยานโจทก์ทั้งสามจึงมีน้ำหนักในการรับฟัง ทั้งจำเลยที่ 1 เองก็เบิกความตอบทนายโจทก์ถามค้านรับว่าโจทก์เป็นบุตรของนางพันและเป็นทายาทที่มีสิทธิรับมรดกของผู้ตาย ส่วนจำเลยที่ 2 มิได้นำสืบหักล้างหรือแสดงให้เห็นเป็นอย่างอื่น ข้อเท็จจริงจึงฟังได้ตามที่โจทก์นำสืบว่าโจทก์เป็นบุตรของนางพันซึ่งเป็น

พี่สาวของผู้ตาย ดังนี้เมื่อข้อเท็จจริงปรากฏว่าขณะผู้ตายถึงแก่ความตาย ผู้ตายไม่มีคู่สมรสและบุตร ทั้งบิดามารดาก็ถึงแก่ความตายไปก่อนแล้ว มรดกของผู้ตายจึงตกทอดแก่พี่น้องร่วมบิดามารดาเดียวกันกับผู้ตายซึ่งรวมทั้งนางพันมารดาโจทก์ซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1629(3) เมื่อนางพันถึงแก่ความตายก่อนผู้ตาย โจทก์ซึ่งเป็นบุตรและผู้สืบสันดานของนางพันย่อมมีสิทธิรับมรดกแทนที่นางพันโจทก์จึงเป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายเฉพาะส่วนแบ่งของนางพัน ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1639 ฎีกาของจำเลยทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองในประเด็นข้อสองมีว่า ฟ้องของโจทก์ในคดีนี้เป็นฟ้องซ้ำกับคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 1545/2537 ของศาลชั้นต้นหรือไม่เห็นว่า หลักเกณฑ์สำคัญประการหนึ่งที่จะเป็นฟ้องซ้ำอันเป็นการต้องห้ามตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 148 นั้น คือ คดีก่อนศาลได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีแล้ว แต่เมื่อปรากฏว่าคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 1545/2537 ของศาลชั้นต้น โจทก์กับพวกในคดีดังกล่าวได้ถอนฟ้อง ซึ่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 176 บัญญัติว่า การทั้งคำฟ้องหรือถอนฟ้องย่อมลบล้างผลแห่งการยื่นคำฟ้องนั้น และกระทำให้คู่ความกลับคืนเข้าสู่ฐานะเดิมเสมือนหนึ่งมิได้มีการฟ้องเลย แต่คำฟ้องใด ๆ ที่ได้ทั้งหรือถอนแล้วอาจยื่นใหม่ได้ ภายใต้บังคับบทบัญญัติของกฎหมายว่าด้วยอายุความ นอกจากนี้คดีดังกล่าวศาลชั้นต้นยังมิได้มีคำพิพากษาวินิจฉัยประเด็นข้อพิพาทแห่งคดีแต่อย่างใด การที่โจทก์นำมูลคดีเดียวกันกับคดีดังกล่าวมาฟ้องจำเลยที่ 1 กับพวกเป็นคดีนี้ จึงมิใช่เป็นการรื้อร้องฟ้องกันอีกในประเด็นที่ได้วินิจฉัยโดยอาศัยเหตุอย่างเดียวกันกับคดีก่อน จึงไม่ต้องห้ามตามบทกฎหมาย มาตรา 148 ดังกล่าว ฟ้องของโจทก์ในคดีนี้ไม่เป็นฟ้องซ้ำกับคดีแพ่งหมายเลขแดงที่ 1545/2537 ของศาลชั้นต้น ฎีกาของจำเลยทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองในประเด็นข้อสามมีว่า พินัยกรรมตามฟ้องเป็นพินัยกรรมปลอมหรือไม่... ข้อเท็จจริงจึงน่าจะเชื่อว่าผู้ตายมิได้ทำพินัยกรรมตามสำเนาเอกสารหมายเลข จ.9 หรือ ล.4 จำเลยที่ 2 จึงไม่มีสิทธิรับมรดกที่ดินทั้งสามแปลงและเงินสดในธนาคารจำนวน 40,000 บาท ของผู้ตายตามกฎหมาย ข้ออ้างประการอื่น ๆ ในฎีกาของจำเลยทั้งสองที่เกี่ยวกับประเด็นข้อนี้ถึงวินิจฉัยไปก็ไม่ทำให้ผลคดีเปลี่ยนแปลงจึงไม่จำต้องวินิจฉัย ฎีกาของจำเลยทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นปัญหาที่ต้องวินิจฉัยตามฎีกาของจำเลยทั้งสองในประเด็นข้อสี่มีว่า ฟ้องของโจทก์ขาดอายุความ 1 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 หรือไม่โดยจำเลยทั้งสองฎีกามีใจความว่า ผู้ตายถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2535 ซึ่งโจทก์ทราบดีว่าผู้ตายถึงแก่ความตายเมื่อวันที่ 25 พฤศจิกายน 2535 ดังกล่าวจำเลยที่ 1 ไม่ได้ครอบครองทรัพย์มรดกของผู้ตายในระหว่างจัดการ จึงไม่ถือว่าจำเลยที่ 1 ได้ครอบครองทรัพย์มรดกแทนทายาท และเมื่อวันที่ 6 กรกฎาคม 2537 จำเลยที่ 1 โอนทรัพย์มรดกของผู้ตายให้แก่จำเลยที่ 2 จำเลยที่ 2 เป็นผู้ครอบครองทรัพย์มรดกของผู้ตายตลอดมา โจทก์นำคดีนี้มาฟ้องเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2538 ซึ่งเป็นเวลาภายหลังจากผู้ตายถึงแก่ความตายเกินกว่า 1 ปี ฟ้องของโจทก์จึงขาดอายุความตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 นั้น เห็นว่า คดีนี้เป็นคดีที่มีจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดกของผู้ตายซึ่งได้รับแต่งตั้งโดยคำสั่งศาล โจทก์ซึ่งเป็นทายาทผู้มีสิทธิรับมรดกฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินทั้งสามแปลงซึ่งเป็นทรัพย์มรดกของผู้ตายระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 และให้จำเลยที่ 2 คืนเงินจำนวน 40,000 บาทซึ่งเป็นทรัพย์มรดกของผู้ตายจากจำเลยทั้งสองที่มีจำเลยที่ 1 เป็นผู้จัดการมรดก สำหรับจำเลยที่ 1 ซึ่งเป็นผู้จัดการมรดกจะยก

อายุความมรดก 1 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 ขึ้นต่อผู้โจทก์หาได้ไม่ เพราะกฎหมายได้บัญญัติเรื่องอายุความเกี่ยวกับการจัดการมรดกที่ผู้จัดการมรดกจะต้องรับผิดชอบ ทายาทไว้โดยเฉพาะแล้วตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1733 วรรคสอง ซึ่งมี กำหนดอายุความ 5 ปี นับตั้งแต่การจัดการมรดกสิ้นสุดลง จำเลยที่ 1 มีสิทธิยกอายุความ 5 ปีนี้ เท่านั้นขึ้นต่อผู้โจทก์ ดังนั้น แม้โจทก์จะนำคดีนี้มาฟ้องเมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม 2538 ซึ่งพ้นกำหนด เวลา 1 ปี นับแต่โจทก์รู้ถึงความตายของผู้ตายแล้วก็ตาม ฟ้องของโจทก์สำหรับจำเลยที่ 1 ก็ไม่ขาด อายุความ ส่วนจำเลยที่ 2 นั้น เมื่อข้อเท็จจริงฟังได้ตามที่วินิจฉัยมาข้างต้นแล้วว่า ผู้ตายมิได้ทำ พินัยกรรมตามเอกสารหมายเลข จ.9 หรือ ล.4 หรืออีกนัยหนึ่งพินัยกรรมดังกล่าวเป็นพินัยกรรมปลอม จำเลยที่ 2 จึงไม่ใช่ผู้รับพินัยกรรมอันจะถือว่าเป็นทายาทที่มีสิทธิรับมรดกที่ดินทั้งสามแปลงและ เงินสดจำนวน 40,000 บาท ของผู้ตาย เมื่อโจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินและให้ คืนเงินสดเพื่อนำมาแบ่งปันแก่ทายาท จึงเป็นการฟ้องเรียกทรัพย์สินจากจำเลยที่ 2 ซึ่งไม่มีสิทธิจะ ยึดถือไว้ จำเลยที่ 2 จึงไม่มีสิทธิยกอายุความมรดก 1 ปี ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 1754 ขึ้นต่อผู้ โจทก์ซึ่งเป็นทายาทโดยธรรมผู้มีสิทธิรับมรดกของผู้ตายได้ ฟ้องของโจทก์ สำหรับจำเลยที่ 2 จึงไม่ขาดอายุความ ฎีกาของจำเลยทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นปัญหาที่ต้องวินิจฉัย ตามฎีกาของจำเลยทั้งสองในประเด็นสุดท้ายมีว่า คดีนี้จำเลยที่ 1 ถูกฟ้องในฐานะผู้จัดการมรดก ของผู้ตายไม่ได้ถูกฟ้องในฐานะส่วนตัว ศาลไม่อาจพิพากษาบังคับโดยให้ถือเอาคำพิพากษาแทน การแสดงเจตนาของจำเลยที่ 1 ได้นั้นเห็นว่า คดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้เพิกถอนนิติกรรมการโอนที่ดินทั้ง สามแปลงระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ซึ่งเป็นกรณีที่วัตถุแห่งหนี้อันให้กระทำการนิติกรรม อย่างหนึ่ง ดังนั้น เมื่อศาลพิพากษาให้เพิกถอนนิติกรรมการจดทะเบียนโอนที่ดินทั้งสามแปลง ระหว่างจำเลยที่ 1 กับจำเลยที่ 2 ดังกล่าว ศาลย่อมมีอำนาจพิพากษาโดยระบุเงื่อนไขแห่งการบังคับ คดีว่าหากจำเลยทั้งสองไม่ปฏิบัติตามให้ถือเอาคำพิพากษาแทนการแสดงเจตนาของจำเลยทั้งสอง ได้ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มาตรา 213 ดังที่ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความ แพ่ง มาตรา 276 บัญญัติไว้ ฎีกาของจำเลยทั้งสองในข้อนี้ฟังไม่ขึ้นที่ศาลล่างทั้งสองพิพากษา ต้องกันมาขอบแล้ว ศาลฎีกาเห็นฟ้องด้วย"พิพากษายืน

องค์คณะ

จำรูญ แสงภักดี · สมชัย เกษขุมพล · สุมิตร สุภาดุลย์

ข้อความคำพิพากษาเป็นของศาลฎีกา · ที่มาของข้อมูล: thai-legal-corpus (CC-BY-4.0) — deka.supremecourt.or.th · <https://www.thaideka.online/deka/1584/2546>